

Tekst gwarowy — Przysiecz 2

Autor: Monika Kresa

Nagranie: Monika Kresa, Ewa Kurowska. Przepisanie i opracowanie: Monika Kresa. Weryfikacja: Halina Karaś.

{smoothgallery image=F7205.jpg&caption=Edeltrauda Gampka&title=Edeltrauda Gampka}Informator: Edeltrauda Gampka – urodziła się w 1956 roku w Przysieczu. Całe życie spędziła w tej wsi. Informator ma wykształcenie zawodowe, jest krawcową. Śpiewa w zespole Przysieczanki, który istnieje od 1996 roku, został założony przez Koło Gospodyń Wiejskich i wykonuje piosenki po śląsku, w języku polskim, niemieckim oraz białoruskim. Pani E. Gampka pochodzi z rodziny wielojęzycznej, zna język niemiecki, posługuje się sprawnie językiem ogólnopolskim i gwara śląską. W śląskim oddziale Radia Plus prowadzi audycje po śląsku. Zespół Przysieczanki {vm}T726.mp3|L{/vm}

Sama {tt} = śpiewam. |wyje{/tt} w zespole Przysieczanki, {tt} = założyliśmy. Mazurzenie, tu ź > z. Bezkońcówkowa forma czasu przeszłego z zaimkiem osobowym w roli wykładnika osoby (jak w wielu gwarach polskich). |założyli{/tt} my go {tt} = czternaście. Rozpodobnienie czt = št. Charakterystyczna dla Śląska północnego wymowa dwugłoskowa (dyftongiczna) a pochylonego jako oł. |styrność{/tt} {tt} = lat. Wymowa a pochylonego jednogłoskowa, ścieśniona i utożsamiona z o. |lot{/tt} tymu, moja kuzynka go założyła, Marysia, i wpadła na taki pomysł, bo {tt} = wiecie. Wymowa e pochylonego ścieśniona jako y po spółgłosce miękkiej. |wycie{/tt}, jak woum to powiedzieć, kobiety na {tt} = Śląsku. Wąska wymowa samogłoski nosowej ą jako u nosowego przed spółgłoską szczelinową. |Ślunku{/tt} lubią {tt} = imprezować. |fojerować{/tt}, a zreszto które kobiety nie. Iiii buł Dzień Kobiet, no to my sie zrobiły normalnie {tt} fajer ‘święto’ (z niem. Feier). |fajer{/tt}, i potem wzięli my takiego {tt} = chłopca. Uproszczenie grupy chł = ch wskutek zaniku słabego ł. |chopa{/tt}, co groł na {tt} cyja ‘harmonia ręczna, akordeon’. |cyji{/tt}, i u nos sie to nikiedy godo siferklawir, ni, to jest, to jest harmonia ,jak to sie powie po polsku, i groł. No i, to tak, wiecie jak to w tych {tt} = piosenkach. Zwężenie artykulacyjne e do y przed spółgłoską nosową, czyli wąska wymowa grupy eN jako yN. |piosynkach{/tt} je. Jedna zwrotka wszyscy umią, drugo zwrotka to {tt} = już ino ‘już tylko’. Mazurzenie, tu ź > z. Fonetyka międzywyrazowa udźwięczniająca. |juz ino{/tt} co drugie słowo, a {tt} = trzecia. Uproszczenie grupy spółgłoskowej trz = cz, typowe też dla Małopolski i Wielkopolski. Wymowa jednogłoskowa a pochylonego, ścieśniona i utożsamiona z o. |czecio{/tt} zwrotko to juz nikt nie {tt} = pamięta. Wąska wymowa wygłosowej samogłoski nosowej ą jako ym przed spółgłoską zwartą. |pamiynto{/tt}, to ino la, la, la, la, la. No i on powie: {tt} = dziewczyny. |Dziółchy{/tt}, mocie takie fajne głosy, ale skoda, że wy tego nie {tt} = umiecie. Zwężenie artykulacyjne samogłoski e do i. |umiecie{/tt} normalnie śpiewać. I tak my sie {tt} skrachnąć się ‘skrzyknąć się’. |skrachły{/tt} i w czszynaście zrobiły my zespół Przysieczanki. No to bele jakie śpieywki {tt} = śpiewamy. Utożsamienie się e pochylonego z y w wymowie. Zmiana barwy samogłoski a (zwężenie) przed spółgłoską nosową jako ó (wpływ spółgłoski nosowej). |śpieywómy{/tt}, ludzi tam {tt} = wic ‘anegdota, kawał’. |wicuma{/tt}, zabawiómy. Powia wam jedno fajno rzec, bo niekiedy sie wkurzą, jak tak nie wychodzi to jest, no, to wiadomo, to kazdy jest wściekły, ale siedemsetpięćdziesiąt lat było Prósowa nasego i zaprosili nos tez do śpiewanio, i {tt} = zlazły. Utrzymanie się dawnego przedrostka s-, tu ze zmiękczeniem ś- (bez udźwięcznienia do z-) jak w dawnej polszczyźnie. |ślazły{/tt} my na dół, ocywiście w nasych {tt} jupa = część tradycyjnego śląskiego stroju kobiecego. |jupach{/tt}, {tt} mazelonka = część tradycyjnego śląskiego stroju kobiecego. |mazelonkach{/tt}, fortuchach i chustach, czyli nas strój {tt} = śląski. Wąska wymowa samogłoski nosowej ą jako u nosowego. |ślunski{/tt}. Jupa musi być, to jest takół skońoł {tt} = żakiet. |jaka{/tt} na zadek, nie zo… ni mo {tt} = żadnych. Mazurzenie, tu ź > z. Wymowa a pochylonego jednogłoskowa, ścieśniona, równa o. |zodnych{/tt} plisów, takół je gładko, {tt} ajnfachowo ‘zwyczajnie’. (z niem. einfach). |ajnfachowo{/tt}, no ji {tt} = zlazymy, tj. ‘schodzimy’. Zachowanie przedrostka w dawnej (staropolskiej) postaci bez udźwięcznienia/|slazymy{/tt} na dół po schódkach ze sceny i przychodzi do mnie takół kobieta w czerni, cało {tt} = obleczona ‘ubrana’. Charakterystyczna dla Śląska północnego wymowa dwugłoskowa (dyftongiczna) dawnego a pochylonego jako oł. Mazurzenie, tu cz > c. |obleconoł{/tt} corno, i {tt} = gada. Wyraz ilustruje niejednorodną wymowę a pochylonego: dwugłoskową (dyftongiczną) oł typową dla północnego Śląska i jednogłoskową ścieśnioną, równą o. |gołdo{/tt} do mnie tak: „wie pani co? Jestem z Brzegu. Właściwie nie za bardzo rozumiem to, co wy mówicie, bo ja mówie czysto po polsku, ale wie pani co? Mąż mój zmarł miesiąc temu i ja teraz przez czterdzieści pięć minut zapomniałam o tym, że jestem w czerni i w żałobie”. I wicie co? Dłoł tych paru słów na {tt} richtich ‘naprawdę, rzeczywiście’. (z niem. richtig). |richtich{/tt} opłacało sie {tt} = mężczy. Wymowa szeroka śródgłosowej samogłoski nosowej ę jako an po spółgłosce twardej, a przed spółgłoską zwartą. Mazurzenie, tu cz > c. |mancyć{/tt} na próbach, siedzieć, śpieywać, wadzić sie niekiedy z {tt} = kobietami. W narzędniku lmn. rzeczowników dawna końcówka liczby podwójnej -oma z przejściem o w u

spowodowanym wpływem spółgłoski nosowej m. |kobietuma{/tt}, które nie chciały robić ruchów w prawo w lewo, bo tak {tt}= będzie. |baje{/tt} lepiej.